

08 Operaatiotaidon ja taktiikan tutkimus

Äänitteen kesto: 39 min

Litterointimerkinnät

P:	Marko Palokangas
M:	Janne Mäkitalo
sa-	sana jää kesken
(sana)	epävarmasti kuultu jakso puheessa tai epävarmasti tunnistettu puhuja
(-)	sana, josta ei ole saatu selvää
(--)	useampia sanoja, joista ei ole saatu selvää
, . ? :	kieliopin mukainen välimerkki tai alle 10 sekunnin tauko puheessa

---

[intro]

Kuuntelet Maanpuolustuskorkeakoulun Sotataidon ytimestä -podcastia. Jaksoissa sotataidon asiantuntijat keskustelevat ajankohtaisista yhteiskuntaan ja sen turvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä.

[intro loppuu]

P: Tervetuloa kuuntelemaan operaatiotaidon ja taktiikan podcastia. Minä olen sotilasprofessori everstiluutnantti Marko Palokangas ja tällä kertaa kanssani keskustelemassa on sotilasprofessori everstiluutnantti Janne Mäkitalo, tervetuloa.

M: Kiitoksia.

P: Olemme jälleen sotataidon ytimestä, sillä tässä jaksossa keskustelemme operaatiotaidon ja taktiikan tutkimuksesta. Tässä podcastissa keskitytään siten operaatiotaidon ja taktiikan kansallisiin ja kansainvälisiin tutkimustrendeihin ja kulttuuriin. Aluksi on nostettava esille ja todettava, että operaatiotaito ja taktiikka on suomalaisessa korkeakouluympäristössä varsin nuori tieteenala, jonka paradigman ja tutkimuksen teon yksiselitteiset ja yleisesti hyväksytyt lähtökohdat ovat vielä kovin jäsentymättömiä. Tämä on ollut nuoren tieteenalan ja sen tutkimuksen kehittämisen kannalta yhtäältä rikkaus, mutta toisaalta se on myöskin haastanut kokemattomia tutkijanalkuja opintojen alkuvaiheessa ymmärtämään sitä, että mitä operaatiotaidon ja taktiikan tutkimus on. Mutta tästä johdettuna Janne Mäkitalo, ottaen huomioon, että sinä olet tutkinut varsin ansiokkaasti ja pitkään, etenkin suomalaista operaatiotaitoja ja taktiikkaa, niin miten tämä asetelma näyttäytyy mielestäsi päivittäisessä työssä tutkijana ja professorina Maanpuolustuskorkeakoulussa?

M: Joo, tää on mielenkiintonen lähestymistapa, ni kukaanhan ei oo taktikko syntyessään. Ja vaikka meillä taktiikan tutkimuksen perinne on, vaikka me ollaan sata vuotta sitä tehty, niin meillä tietyt käsitteetkin on vielä vähän vakiintumatta. Niin mä en ollenkaan nää ongelmana sitä, että meille tulee muilta tieteenaloilta, vaikkapa peruskoulutuksensa saaneita henkilöitä operaatiotaidon ja taktiikan alalle opettajiks tai tutkijoiks. Ei haittaa ollenkaan, et vaikka upseeri on sotatieteiden kandidaattitutkielmansa tai pro gradu -tutkielmansakin tehny, vaikkapa johtamisen tai sotilaspedagogiikan alalta.

Ja tällänen laaja-alainen metodiikka mitä me käytetään, taktiikkahan on monitieteinen ala, kun meil ei mitään emotiedettä oo, ni kyl mä nään sen tietyistä haasteista huolimatta ihan rikkautena. Ja meillä pitäs olla taktikoilla rohkeutta vähän ajatella laaja-alasemminkin niin. Meil on yks tohtoriopiskelija, joka tutkii öljytorjuntataktiikkaa. Ja mä hänen aihetta aattelin, et eihän toi nyt, toihan on siviilihommia tommonen öljytorjunta, et mitä taktiikkaa se on? Sitten kun hän selitti sen, että kuinka laaja, monikansallinen, moniviranomaisyhteisoperaatio Itämeren alueella jonkun öljyvahingon torjuminen on, ni siel on moninkertainen määrä aluksia, ku mitä Suomen merivoimilla on ikinä ollu. Ja nythän me nähtiin tää onnettomuus, mikä oli Itämerellä, ni on äärimmäisen hyvä, et meillä joku tutkii tänkaltaista asiaa ja tuottaa uutta tieteellistä tietoa. Oli sitten tutkimukselliset ja tieteelliset peruskoulutustaustat miltä tahansa tieteenalalta.

P: Kyllä. No itse asias tästä voidaan vetää yksi aasinsilta semmoseen peruskysymykseen, joka varmasti meiän kuuntelijoita askarruttaa ja mietityttää, et voiko taktiikkaa tai operaatiotaitoja ja taktiikkaa yhdessä tutkia ja ymmärtää ilman sotilasammattillista taustaa tai tutkintoa, mitä olet mieltä?

M: Tuota, kyl se on mahdollista. Siis auttaa huomattavan paljon, että jos sulla on sotilasopinnot taustallas, mutta yks helkkarin hyvä esimerkki on Itä-Suomen yliopistossa on historian lehtorina Pasi Tuunainen. Ja hän ei oo kadettikoulua käynny, ei oo sotakorkeakouluopinnoja taustallaan, hän on "vain reservin majuri". Mut äärimmäisen hyvää sotataidon ja erityisesti taktiikan historian tutkimusta. En väheksy ollenkaan meiän tutkimustöiden tuloksia, mutta ei siviilitaustan omaava Pasi Tuunaisen tuotokset, ni ei yhtään kalpene kyllä meiän tutkimustulosten rinnalle, et aivan loistavaa tuotantoa. Eli on mahdollista, mutta kyllähän sotilasopinnot ja sotilastausta helpottaa taktiikan tutkimista.

P: Niin se kyllä tukee varmasti sitä syvempää ajattelua. Kun ajatellaan tai pohditaan sitä, että mitä taktiikka itse asiassa on, niin sehän on oppi taisteluiden voittamisesta. Ja taistelu on osa sotilasammattillista ydintä, joka vaatii ymmärrystä siihen, et miten taistellaan ja miten taistellaan menestyksekkäästi. Mutta niin ku sanoit hyvin tässä mun mielestä tää taktiikan tutkimus, ni ennen kaikkea se monitieteellisyys tai sen erityispiirteet niin korostuvat juuri siinä, että siin on paljon mahdollisuuksia tarkastella sitä taitoa oppia monesta eri näkökulmasta.

M: Joskus saattaa olla hyväksi, että tutkijalla on erilainen tausta. Ei oo niin sisällä, pystyy olemaan uudella hyvällä tavalla, erilaisella tavalla objektiivinen siihen aiheeseensa nähden.

P: Kyllä. No toinen kysymys minkä uskosin, että meiän kuuntelijoita pohdituttaa, ni on se, että onko taktiikan tutkiminen sitten vaikeaa? [naurua] Tämmönen helppo kysymys tähän, tai johdatus tähän teemaan. Mitä oot mieltä?

M: Jos meiän opiskelijoilta kysyt, niin todennäköisesti sanovat, että on todella vaikeeta. Mut se varmaan riippuu aika paljon siitä tutkimuksen aiheesta. Jos mietitään metodologiaa, ni meil on pääosa opiskelijoista, niin valitsee laadulliset tutkimusmenetelmät. Se on ollu valtavirtaus jo monen vuoden ajan. Se on tavallaan turvallinen ratkasu opiskelijalle. Ei sillä, että laadulliset menetelmät ja laadullinen tutkimus, lähestymistapa olis millään tavalla helpompi.

Mut taktiikka on semmonen aihe, että se vaatii tulkintoja. Taktiikka ei oo tämmönen luonnontieteellinen ilmiö, joka toistuu aina samanlaisena, vaan se on tosi paljon tapauskohtainen ja olosuhdesidonnainen. Maastosta, joukon senhetkisestä tilasta, vastustajan toiminnasta, siitä riippuvainen ja se vaatii kyllä ihan joitain muita menetelmiä. Tai ainakin pääosa niistä aiheista vaatii, kohteista vaatii muita menetelmiä kuin määrälliset tutkimusmenetelmät. Joskus taktiikan tutkiminen on tosi vaikeeta ja opiskelija joutuu olemaan kieli keskellä suuta. Ja taktiikan tutkija yleensäki, että ei sen monimenetelmäisyyden ja monitieteisyyden polulla ni tee omasta metodipankistaan pirstaleista. Yksinkertaisuus on kaunista tässäki tutkimuksen alueella.

P: On nyt hyvä, kun mainitsit tämän laadullisen ja määrällisen tavan tutkia. Niin ku sanoit hyvin, niin operaatiotaidon ja taktiikan tutkimuksisissahan painottuu varsin usein laadullinen lähestymistapa. Ja se johtuu nimenomaan tieteenalan tutkimusintresseistä. Toisaalta, koska aihepiirit ovat laajoja ja pitävät usein sisällään myös laadullisia elementtejä, niin näiden tutkimus pelkällä määrällisellä lähestymistavalla ei välttämättä tuota sitä parasta mahdollista tulosta, jolloin voidaan ja pitääkin yhdistää näitä molempia elementtejä. Mitä olet mieltä, jos nostetaan keskusteluun vaikka tämmönen, kun operatioanalyttiset ohjelmistot tai mallinnus tai sotapelaaminen tai laskentatyökalut, jotka on hyvin paljon tämmösiä määrällisen tutkimuksen työkaluja, niin miten näät omassa työssäsi, voidaanko niitä hyödyntää ja hyödynnetäänkö tutkimuksessa?

M: Joo voidaan ja hyödynnetään. Meil on hyviä esimerkkejä siitä, että opiskelija hyödyntää kvantitatiivisia työkaluja omassa työssään tehden analyysin kuitenkin laadullisena. Esimerkiks joku Delfoi-menetelmä, jossa kootaan kymmeniä asiantuntijoita tavallaan paneeliks ja tehdään heille kysymyksiä ja sitä kautta luodaan sitten kokonaisuus ja sitten panelistit pääsevät iteroimaan eli uudelleen arvioimaan ja kehittämään tätä mallia. Ni siihen yleensä liitetään, sitä pidetään määrällisenä menetelmänä ja sitten näitten tulosten luokitteluun liittyy tämmönen

ku kvantifioiminen eli määrällistäminen. Mut meil on opiskelijat pystyny käyttä laadullisessa analyysissä myöskin, totta kai he määriä kertovat, että montako kertaa joku tietty teema esiintyy tai miten se on arvoitettu, mutta laadullinen analyysi on täysin mahdollista. Tää vaan yhtenä esimerkkinä, ni on myöskin muilla määrällisillä menetelmillä mahdollista tehdä.

P: Kyllä. No sinä jos joku olet hyödyntänyt hyvin monenlaisia tutkimusmenetelmiä omissa tutkimuksissa ja johtamissasi tutkimushankkeissa, niin mä nostan tähän nyt keskusteluun yhden esimerkin, joka varmasti taas meidän kuulijoille kertoo siitä käytännönläheisyydestä, niin esimerkiks kenttäkokeet. Ni voisitko antaa vähän kuvaa siitä, et miten tutkimuksissa voidaan hyödyntää ihan tämmöstä hyvin käytännönläheistä kentällä tapahtuvaa havainnointia ja kokeilemista?

M: Kenttäkokeita monta kertaa aatellaan liian työläinä menetelminä tutkimuksen apuvälineinä, koska yleensä jos kenttäkokeet tehdään perusteellisesti, niin nehä pitäis toteuttaa kaikkina vuorokaudenaikoina, kaikkina vuodenaikoina Lapissa, Etelässä ja siinä välillä. Ja meil ei välttämättä jokainen tutkimusasetelma ei mahdollista tällästä työtä, mutta jos tutkija on onnistunu rajaamaan sen kohteensa ja aiheensa tiettyä spesifiä tapausta kohti, niin kenttäkokeet on erinomainen tapa saada lisätukee siihen tutkimukselle. Et meillähän monta kertaa kenttäkokeet liittyy materiaalihankkeisiin, jonkun välineen käyttömahdollisuuksien alustavaan selvittämiseen, jonkun menettelyn selvittämiseen, sitten voi olla, että otetaan verokkiryhmiä eri valmistajilta ja niitä vertaillaan. Ja sitten kenttäkokeita toteutetaan sitten valitun järjestelmän käyttöönottovaiheessa ja tarkastetaan, että onko kaikki käyttäjän vaatimukset toteutunut siinä välineessä.

Mut kyl meiän opiskelija pystyy toteuttamaan vaikkapa sotatieteen kandidaattitutkielmassa niin kenttäkokeita. Meil on hyvä esimerkki nyt päätösvaiheessa olevasta kandidaattityöstä, kun herättiin miettimään meidän tulevia sodanajan joukkoja varsinkin tähän uudistuvaan paikallispuolustukseen liittyen ja pohdittiin sitä, että todennäköisesti Suomen puolustusbudjetissa ei oo mahdollisuuksia rahoittaa kaikille joukoille parhaiten panssaroituja, parhaiten maastokelpoisia ajoneuvoja, sotilasmilspeksit kriteerit täyttäviä ajoneuvoja. Ja sit samaan aikaan tehtiin havaintoja, että esimerkiks Afganistanissa ja Irakissa ja Lähi-idän maissa, niin monet ihan viralliset sotilasorganisaatiot käyttää tälläsiä nelivetosia pick up -maastohenkilöautoja, sotilasajoneuvoja ja siel lavalla on taistelijoita ja hytissä on taistelijoita. Ja välillä on joku panssaritorjuntaohjus tai konekivääri siellä katolla. Niin mietittiin, että hetkinen, näitähän on tosi paljon tullu Suomeen viime vuosina. Että voiskohan näitä hyödyntää? Niin tää tuli meille tutkimusaiheeksi ja yks kadetti sitä on tutkinu ja on toteuttanu kenttäkokeet ja vesi kielellä odotan tutkimustuloksia, että mitä kadetin kenttäkokeet tästä aiheesta kertovat.

P: Maailman yleisin taisteluaajoneuvo, Toyota Hiace. [naurua]

M: Kyllä.

P: Tuota, no sitä on hyvä tutkia varmasti monesta näkökulmasta ja varsinkin hyvin käytännönläheisesti. No hyvä Janne Mäkitalo kollegani, niin mitä olet mieltä ajatuksesta, että tutkimus on tylsää, puuduttavaa, varsin pölyttynyttä tutkijan kammiossa tapahtuvaa toimintaa, jossa tutkija istuu ja kirjoittaa, eikä kuuntele eikä nää ympäröivää maailmaa? Haluatko ampua tämän myytin alas?

M: Kyllä.

P: Mä toivon, että ammutkin!

M: Tota, kyllähän tälläsiä, ite aikanaan ku tein väitöskirjaa ni se kesti 11.5 vuotta. Ja ei se ihan aina ollu ruudintäyteistä ja aktiivista toimintaa ja mielessä oli lopullinen voitto joka hetki, ei todellakaan. Mul oli aiheena Jugoslavian sotataidon kehittyminen toisen maailmansodan jälkeen. Kun kylmäsota oli päättyny ja oli selvää, että kommunismi ajatuksena ja ideologiana ei oo toimiva, ni mä monta kertaa mietin, että onko mitään järkeä miettiä tälläsen sosialistisen valtion sotataitoa, joka liittyy partisaanisodan käyntiin ja sissisodan käyntiin. Että eihän tää oo nykyaikaa, kun nyt on Persianlahden sota ollu ja korkean teknologian täsmäasejärjestelmät rulettaa ympäri maailmaa. Mut sitten rupes tapahtumaan asioita Afganistanissa ja Irakissa. Korkean teknologian koalitiot niin oli hätää kärsimässä. Tälläsiä flipflop-kenkiä käyttäviä ja yksinkertaiset siviilivaatteet kantavia sissejä vastaan, joilla oli pelkät kalashnikovit tai tienvarsipommit käytössä. Se rupes yllättäen toimimaan tää heidän järjestelmänsä ja silloin mä totesin, että ehkä tästä mun väitösaiheesta on kuitenkin sotataidollista hyötyä. Se saattaa tuottaa jopa meidän omaan puolustusvoimien kehittämiseen jotain tuotteita ja ei edelleenkaan sissitoiminta oo mikään vanhentunut. Vaikka se monille tuntuu olevan tämmönen vanhan menneen ajan osoitus, mutta niin ku iteki tiedät, oot sissitoimintaa paljon tutkinu, ni kyllä se on aika soiva peli tietyissä tilanteissa.

P: Kyllä. Tämä on sinällään hauska, että nostit esille oman taustasi ja siten myöskin kerroit, että miten olet päätyneet tavallaan tähän nykyiseen tehtävään sen sotataidon historian tutkimuksen kautta. Tässä istuu nyt podcastissa kaksi sotataidon historian taustan omaavaa tutkijaa, jotka ovat päätyneet operaatiotaidon ja taktiikan tutkijoiksi ja professoreiksi. Se ehkä myöskin osaltaan kertoo siitä, että operaatiotaidoissa ja taktiikassahan ei ole sitä yhtä emotiedettä, joka määrittelee sen osaamisen.

M: Joo.

P: Tota, täs on paljon mielenkiintosa asioita meneillään tänä päivänä Maanpalveluskorkeakoulussa ja tutkimuksia. Onko jotain sellasta omista tutkimushankkeista tai niistä johtamistasi pitkittäistä tutkimusta, jonka haluaisit nostaa esille? Et mitä me täällä oikeesti tutkitaan ja miten se näyttäytyy ja miten se jalkautuu sitten tonne suurelle yleisölle?

M: Joo, toi pitkittäistutkimus on mielenkiintoinen aihe. Tosiaan tausta itselläni on sotataidon historian tutkiminen. Sotahistoria on, jos mietitään sotataidon historiaa ja taktiikan historiaa, ni se on itse asiassa sotataidon ja taktiikan laboratorio. Koska kyseessä ei oo mikään luonnontieteellinen ilmiö, ni ainoa tapa, kaikki mallinnus- ja simulaatiojärjestelmätkin huomioiden, miten me varmuudella voidaan todeta, että tietyissä olosuhteissa tietyt toimintatavat ja järjestelmät ja tavoitteet huomioiden on taistelu edennyt, ni eihän me sotataidon historiaa tutkita, että se määräisi ja tarkalleen käskisi ja olisi varma tae siitä, että miten esimerkiksi tulevaisuudessa pitäis taistella. Mut kyllä se antaa tietyn suuntaisia ohjeita tai ohjausta. Sotataidon historia on tavallaan opas, joka auttaa meitä ymmärtää, miten ollaan tähän hetkeen tultu ja miten tulevaisuudessa kenties kannattas toimia.

Mut kyllä sotahistoriaa ja sotataidon historiaa myöskin halveksutaan. Muistan aikaan eräässä esikunnassa, kun palvelin ja tarjoutu mahdollisuus tulla tänne Maanpuolustuskorkeakoululle sotahistorian pääopettajaks, ni mulle yks everstiarvonen mies sano, että Janne, älä mene sinne. Koska sen jälkeen sinua ei voida käyttää enää missään. Eli ymmärrys siitä, tai luulo, että sotahistorian opettaminen ja tutkiminen on vaan jotain päivämääriä ja kuolleitten määriä tai jotain tälläisiä ulkokohtasta opiskelua. Ehkä se tulee jostain peruskoulun opinnoista sitten tällekin everstille. Mut siitä puuttuu ymmärrys siitä, että kyse on sotataidon historiasta, joka on operaatiotaidon ja taktiikan aivan ydinasia.

Pitkittäistutkimuksia meillä on viime ajoilta aika hyvä, edelleenkin käynnissä oleva projekti, jossa suomalaisten aselajitaktiikoiden kehittymisen historia, jota ollaan selvitetty. Ja omalta osalta pioneiritaktiikan historiaan perehtyminen ja sen tutkiminen, vaikka olen pioneeriupseeri ja palvellu kymmeniä vuosia aselajissa, niin kyllä se avas silmiä ihan eri tavalla ymmärtämään, että minkä takia ollu järkevää, että me ollaan esimerkiksi 2000-luvun alkupuolella tehty tiettyjä ratkasuja, jotka on edenny siihen tän hetkiseen päivään. Ni kyl se avaa todella hyvin makaronia. Ainaki itselläni teki.

P: Kyllä. No mites sitte, vähän keskusteltais siitä seuraavaksi ja aika henkilökohtasellakin tasolla, että mitä olet mieltä ja miten näet tämän upseerin kovan ammatillisen osaamisen ja akateemisen ja tieteellisen tutkimuksen ja kompetenssin yhdistämisen? Onks siitä ollu hyötyä vai haittaa sinulle?

M: Se on oikeestaan elintärkeetä. Tän päivän upseerin ammatissa sä et pärjää ilman tutkivaa työtettä. Sun pitää kehittää itseäsi koko ajan ja upseereitten perustyötä kouluttamisen ja monien muitten töiden ohella on kirjallisten tuotosten tekeminen. Ja se, että meillä esimerkiksi sotatieteiden maisterikurssilla opetetaan tieteellistä kirjottamista, ni se luo todella hyviä valmiuksia näille meidän upseereille laatia selvityksiä, taustamuistioita, mitä jatkuvasti etenkin siinä vaiheessa kun upseerit etenee majuriportaaseen, ni he joutuvat tekemään. Ja tieteellinen tutkimus ei ole ainoa tutkimuksen sara, mitä puolustusvoimissa upseerit tekee. Ilkka Niiniluoto

aikanaan totes, että tieteen pitää olla avointa, mutta tutkimus voi olla salassa pidettävää. Eli meil on paljon sellaista upseereiden ja muiden puolustusvoimien henkilökuntaan kuuluvien tekemää tutkimusta, johon joudutaan laittamaan turvaluokitteluleima, se ei ole julkista, koska liittyy meidän suorituskykyjen kehittämiseen. Moni varmasti sitä työtä tekevä upseeri ajattelee tutkiessaan ja kehittäessään näitä asioita, että voi kun mä olisin tämän tiennyt silloin kun mä olin maisterikurssilla tai yleisesikuntaupseerikurssilla.

P: Kyllä. Mut täs on hyvä aasinsilta oikeestaan jo hieman aiemmin sivuttuun tutkimukseen ja sen käytännön jalkauttamiseen. Sinulla on ainakin viimeisten vuosien aikana ollu kova työ ja tavote mahdollisimman paljon jalkauttaa meidän opinnäytetöistä tehtyjä löydöksiä ja tutkimustuloksia yhtäältä oman tutkimuksesi tuloksia jalkauttaa käytäntöön, niin voisitko vähän kuvailla sitä, et miten tää jalkauttaminen tapahtuu ja mitä haasteita siinä on?

M: Joo, mä ite heräsin tähän asiaan, kun yliluutnantti Matti Nupponen teki venäläisestä harhauttamisesta pro gradu -tutkielmansa ja se oli aivan loistava. Mä totesin, että tää pitää ottaa opetukseen, niin ku me ollaan otettu huomioon ja se kannattaa huomioida meidän poikkeusolojen suunnittelussa. Sitä mainostinkin tietyissä esityksissä, että hei nyt meillä on tämmönen työ valmistunut, että lukekaa ihmeessä. Matin kanssa olin tekemisissä puolitoist vuotta tän työn valmistumisen jälkeen ja mä kysyin häneltä, että mitäs nyt, kuinka paljon sä oot päässy esittelemään tätä työtä ja miten se on näkyny käytännössä? Hän sano, että hän on ite pitäny omassa joukko-osastossaan esitelmiä siitä ja ottanu oman yksikkönsä koulutuksessa tämän huomioon, mutta ei muuta. Tää innosti henkilökohtasella tasolla, että nyt on pakko tehdä tälle asialle jotain ja siihen anto kyllä sitten myöskin puolustusvoimien johto motivaatiota ja ohjausta. Jo pari vuotta sitä ennen tuli tavallaan tehtävänantona, että näitä meidän Maanpuolustuskorkeakoulun opinnäytetöitä ni pitää ihan eri tavalla nyt, huomattavasti voimakkaammin käyttää puolustusvoimien kehittämisessä hyödyksi. Jotta esimerkiks kahden vuoden sotakoulukurssilla opiskelijat tekee kaikkensa sen opinnäytetyön eteen ja tekee uusia tieteellisiä löydöksiä, saa hyviä tutkimustuloksia, ni oishan se hölmöö ettei niitä hyödynnetä. Tän johdosta me ollaan käytännössä joka tutkintotasolla niin kandidaatin tutkinnon, maisteritutkinnon ja yleisesikuntaupseerin tutkintotasolla, ni me tehdään operaatiotaidon ja taktiikan osalta proaktiivisesti luettelo, lista kaikista niistä töistä, mitä tutkimustuloksia ja millä tavalla, missä joukko-osastoissa, missä tarkoituksessa, missä käsikirjoissa näitä tuloksia pitää hyödyntää. Että ei pääsis käymään niin, että joku meiän tutkimustulos menee pöytälaatikkoon.

P: Tai jäisi kirjastonhyllyyn pölyttymään, niin ku yleinen luulo on opiskelijoillakin, jotka tekevät opinnäytetyötä, että eihän tätä kukaan lue jälkikäteen, vaan se jää jonnekin kirjastonhyllyyn tai sähköseen muistiin. Tästä vielä täydennyksenä vähän ja ajatussiltana eteenpäin, niin meillähän tehdään hirveen paljon opinnäytetöitä. Jotka on tietyllä tavalla osa tätä laajempaa tutkimuskokonaisuutta. Ja opinnäytetyössähän tietysti opiskelija pyrkii osoittamaan oppineisuuttaan ja

osaamistaan tutkimusprosessin haltuunottamisessa ja menetelmien käyttämisessä ja analyttisessä ajattelussa. Osa jalkauttamista myöskin opinnäytetöiden lisäksi, niin me teemme juuri nyt sitä. Tämä tiedeviestintähän on yks tapa jalkauttaa tutkimustuloksia laajemmin yleisön käyttöön ja ehkä podcast on hyvä esimerkki siitä. Nyt me keskustellaan tutkimuksista, niin pyritään myöskin kertomaan sitä, et miten me palvellaan mahdollisimman hyvin niin tiedeyhteisöä kuin laajemmin koko Suomen kansaa ja kenties jopa kansainvälistä yhteisöä. No mites Janne Mäkitalo, niin voiko taktiikan tutkimusta opettaa ja miten sitä opetetaan käytännössä?

M: Kyllä sitä pystyy opettamaan, mutta se on vähän erilaista kuin muu opettaminen. Koska ne aiheet on niin moninaisia ja menetelmiä on just sitä emotiedettä ja yhtä ja vakiintunutta tutkimusmenetelmää ei ole, ni ei me pystytä mallioppimisen kautta opiskelijan päähän kaatamaan sitä taktiikan tutkimuksen ainoata oikeata tapaa. Vaan me voidaan johdatella heidät tän kaiken menetelmäkirjon äärelle, tuoda kyllä esimerkkejä, että miten jos aihe on tämän tyyppinen ollu ni mihinkä on joku aikaisempi tutkija päätenyt tai mihinkä joku vaikkapa simuloinnin käyttäminen tai kenttäkokeet, minkälaiseen tutkimukseen ne erityisesti soveltavat. Mutta se on sitä opiskelijan, hänen pitää itse saavuttaa sen valaistumisen aste, jotta hän ymmärtää, että tää on se juttu, mitä mun kannattaa käyttää tässä mun omassa aiheessa. Ja se on helppo motivoida kyllä opiskelijalle, että kannattaa valita se tutkimusmenetelmä, jonka avulla opiskelija minä itse helpoiten pystyn saavuttamaan sen tavoitteen, ratkaisemaan sen tutkimusongelman ja vastaamaan näihin kysymyksiin. Ni se on monta kertaa opiskelijal, ku meil on aika ohjelmoitua tää sotakoulun opiskelu, ni siinä ei oo liikaa liikkumavaraa. Ei ole mahdollisuutta tehdä ikigradua vaikkapa seittemän vuotta, vaan se tehdään kahdessa vuodessa ja silloin opiskelija kun saavuttaa sen valaistumisen asteen ja toteaa, että tälle se kannattaa tehdä. Niin se on monta kertaa se paras väärä oppia taktiikan tutkimusmenetelmiä.

P: Kyllä. Mä nostan yhdeksi esimerkiksi myös sitten tulevaisuuden tutkimuksen ja sen haasteet sekä mahdollisuudet Maanpuolustuskorkeakoulussa. Johdat tällä hetkellä aika isoa tutkimushanketta ja niin sanottua kärkitutkimushanketta, joka tutkii siis tulevaisuuden sodankuvan vaikutuksia kansalliseen puolustukseen. Voisitko lyhyesti vähän kuvailla sitä, että millä tavalla tämmönen tutkimus esimerkiksi rakennetaan, jotta meidän kuulijat ymmärtää, että kuinka pitkästä ja monipuolisesta tutkimushankkeesta on kysymys ja miten se sitten aikanaan näyttäytyy niiden tulosten kautta mitä saadaan esille sieltä?

M: Joo. Maailmassa on todella paljon aikaisemmin tehtyjä operaatiotaidon ja taktiikan ja laajemmin ajateltuna sotataidon tutkimusta. Siellä on paljon, ei voi sanoa valmiiks tutkittua tietoa, mutta käyttökelpoista tietoa, joka pitää aina hyödyntää tälläsen tutkimusprojektin käynnistyessä. Mutta tän tulevaisuuden sodankäynti ja sen vaikutukset kansalliseen puolustukseen tutkimusprojektin tavoitteena on eri alueittain selvittää, että onko nyt olemassa kaikki tämä tieto huomioiden ja meidän puolustusvoimienkin oma tulevaisuuden sodankäyntiin liittyvä tutkimus huomioiden, onko nyt viikko sitten tai kaks kuukautta sitten noussut kuitenkin joku uusi ilmiö,

joka vaarantaa kaiken tai kyseenalaistaa tehdyt ratkaisut. Ja nimenomaan tällaisia asioita me pyritään löytämään.

Meillä on tällä omassa tutkimusprojektissa on tutkijoita ja opettajia ja meidän oppilaspäälliköitä noin kolmekymmentä ja varsinkin laajalla kirjolla pyritään moninaisia tutkimusmenetelmiä hyödyntäen selvittämään, että miten esimerkiksi maasodankäyntiä 2030-luvulla kaiken tämänhetkisen tiedon mukaan käydään ja jopa kyseenalaistetaan sellaisia oletuksia, mitä tällä hetkellä maailmalla on tehty siitä. Että esimerkiksi autonomiset järjestelmät joko on käytössä tai ei ole käytössä, hypersooniset aseet joko aiheuttaa tai ei aiheuta mitään mullistavaa vaikutusta maasodan käyntiin, niillä asioita me tullaan käsittelemään. Väliraportti ilmestyy tässä vuodenvaiheessa, se on turvaluokiteltu. Ja sitten ensi vuoden loppuun mennessä meidän varsinaisen tutkimusraportti julkaistaan ja sen osatutkimusraportti. Osa niistä saattaa olla myös julkisia, eli voi olla että meillä on ensi vuonna myös laajemmalle yleisölle kerrottavaa. Jotain, että joko niin, että kaikki se mitä tähän mennessä tiedot viittaavat, niin kertovat sen, että meidän tekemät ratkaisut ensi vuosikymmenelle ovat toimivia, vai onko sitten joku uusi tekijä, mikä meidän pitää huomioida.

P: Kyllä. No tuota operaatiotaito ja taktiikka täysin uudenlainen tai vallankumouksellinen, se ei koskaan synny tyhjiössä tai tyhjästä, vaan taustalla on aina nähtävissä pitkä kehitys ja monisäikeinen eri tekijöihin sidoksissa oleva muutos, niin kuin hyvin kuvasit. Ehkä tässä nähdään se asetelma, että operaatiotaito ja taktiikka muodostavat paitsi kansallisen puolustuksen perustan, niin myös kokoavan tieteenalan. Jonka avulla voidaan kehittää meidän kykyä vastata tulevaisuuden haasteisiin.

M: Näin. Ja jos miettii sotataidon historiaa ja näitten oli sitten kyse keinoista tai välineistä, ni sotataidon historia on täynnä plagiointia. Siis se on eettisesti aika mielenkiintosta toimintaa. Aina jos joku valtio on kehittänyt jonkun uuden sodankäynnin menetelmän tai jonkun välineen ja jos se on osoittautunut toimivaksi, niin heti kaikki pyrkivät kopioimaan sen. Tai ainakin keksimään vastakeinon. Tästä aseväestävyydestä on myös sotataidon historia täynnänsä. Ja jos miettii vaikka toista maailmansotaa ja saksalaisten salamasodaksi kutsuttua taktiikkaa ja operaatiotaitoa, niin käytännössä liittoutuneet voittivat sillä, että he kopioivat samankaltaiset kaikkien aseväestävyyden yhteistoiminnan yhteen nivottuna, koordinoituna toteuttaman sotataidon. Kyse oli sit lopulta kulutusväestävyydestä, jolloin toisen osapuolen resurssit ei enää riittäneet toisen resursseihin verrattuna, mutta hyvin paljon samanlaisesta sotataidosta, plagiointin kautta, oli kyse.

P: No operaatiotaidon yksi ydin on tavallaan se taktinen osaaminen ja taktinen äly, mistä keskustelimme myös Vesa Tynkkysen kanssa hänen kanssaan tehdystä podcastissa, mitä on se taktinen äly. Mutta yhtäältä niin taktisen ajattelun kannalta omakohtainen sotakokemuksen arvo on kiistaton ja yleisesti tunnustettu. Mut sitä ei välttämättä voida saavuttaa, koska esimerkiksi meidän tapauksessa niin

Suomi ei onneksi ole joutunut sotimaan sitten viimesen 80 vuoden aikana. Tästä tavallaan ajatuksena se, että toisaalta upseerihan voi oppia ja syventää taktista ajattelua myös muiden kokemusten ja mainitsit sotataidon historian yhtenä esimerkkinä ja sen opiskelun ja tutkimisen. Tässä niin kun katsotaan pitkiä rauhanaikoja, jotka toivottavasti jatkuvat mahdollisimman pitkään tästäkin eteenpäin, niin upseereilla ei ole ollut tilaisuutta saada sotakokemusta, jolloin on sitten sotataidon historian ja ylipäätään operaatiotaidon ja taktiikan tutkimuksella pyritty korvaamaan tätä taistelukokemuksen puutetta. Pystytäänkö sitä korvaamaan kokonaisuudessaan, onko siitä hyötyä ja voidaanko sitä sitten soveltaa ikään ku ajattelun syventäjänä?

M: Sotataidon historiaa ja varsinkin operaatioiden ja taisteluiden historiaan perehtyminen auttaa tavallaan karsimaan lastentauteja siinä omassa taktisessa ajattelussa ja taktisissa taidoissa. Tällä en tarkota sitä, että vain menestyksekkäitä taisteluja ja operaatioita, niihin perehdyttäisin, vaan sellasia, että missä asiat on suoraan sanoen mennyt perseelleen. Eli jotkut tehdyt ratkasut ovat olleet jälkikäteen tarkasteltuna vääriä. Niin näistä, etten ainakaan itse tekis, on hölmöä opiskella asioita kantapäähän kautta. Ni se on yks pointti. Tän oman kokemuksen kartuttamisessa, vaikkei kyse oo sodasta, ni kriisienhallintatehtävät on äärimmäisen tärkeä tapa saavuttaa tuntemus siitä, että miten itse johtajana toimin paineenalaisessa tilanteessa. Ei siinä pystytä simuloimaan sitä ruumiillisen vammautumisen riskiä ja sodan kitkaa ja usvaa, mikä liittyy todelliseen sodankäyntiin. Mutta kyllä meillä rauhanturvaajatehtävä historia huomioiden, ni siel on paljon sellasia tilanteita, jotka jälkikäteen ajateltuna niin mä luulen, että upseerit ja miehistö ovat saaneet todella kouriintuntuvaa kokemusta siitä, miten ite paineenalaisessa tilanteessa toimivat.

Kolmas tapa miten tällästä kokemusta voidaan kartuttaa, niin on sotapelaaminen. Se on oikeestaan lähes laboratorion kaltaisissa olosuhteissa tarjoutuva mahdollisuus testata sitä, että tässä tilanteessa, näissä olosuhteissa, lämpötilassa, lumiolosuhteissa, näillä kuljetusvälineillä, ni paljonko minulla menee aikaa, jos minä pataljoonallani tai prikaatillani haluan mennä tuonne? Miten käy, jos olen tällä tavalla ryhmittynyt ja vastaan hyökkää tämä vastustaja. Näitten sotapelijärjestelmien, jos on kyse tietokoneavusteisesta vaikkapa komentajaesikuntasimulaattorista, ni on mahdollista saada arvokasta tietoa, että hetkinen, ei mun kannata tällä tavalla ryhmittyä, koska mulle tulee näin korkeet tappiot. Tai vastaavasti, mun kannattaa hyökätä tällä tavalla, koska siten mä aiheutan vastustajalle tälläisiä tappioita.

P: Kyllä. Mä palaan vielä tähän tutkimuksen kliseisyyteen siitä, että se on tutkijan kammiossa tapahtuvaa tylsää työskentelyä, jossa tutkija painii omien ongelmiansa kanssa eikä välttämättä nää ympäröivää maailmaa tai edes osaa katsoa ulos ja nauttia auringonpaisteesta. Niin nyt kun ajattelee, mitä me päivittäin täällä teemme palveluksessa, tutkimuksessa, opiskelijoiden kanssa, pyrimme saamaan heitä nimenomaan ajattelemaan ja herättämään mielenkiintoa siihen. Niin voin kyllä allekirjoittaa, ei ole yhtä samanlaista päivää ja pyörimme todella todella

mielenkiintosten asioiden kanssa päivittäin. Että siinä ainakin yksi tapa hälventää näitä ajatuksia siitä, että tutkimus on kovin tylsää ja pölyttynyttä touhua.

M: Joo, toista samanlaista päivää ei kyllä, välttämättä ei opiskelijallakaan, mutta ei ainakaan operaatiotaidon ja taktiikan tutkijalla ja opettajallakaan ole. Kyl tää on tosi monipuolinen ala ja koko ajan tulee uutta asiaa. Vierivä kivi ei todellakaan sammaloidu, se pätee meidän toiminnassa ihan täysin.

P: Kyllä. Sotien aikainen päämajotusmestari kenraali Axel Fredrik Airo totesi aikanaan, että täytyy käydä pirusti kouluja ja ennen kaikkea sotakouluja, että uskaltaa tehdä yksinkertaisia päätöksiä. Janne Mäkitalo, päteekö tämä tutkimukseen?

M: [naurua] Joo, pitää paikkansa. Oikeastaan nostasin rinnalle toisen lausuman, joka on laitettu A. F. Airon suuhun, mistä tänä päivänä ollaan aika kaukana. Päämajanäytelmässä Mannerheim, kirjailija oli hänen suuhunsa laittanut tälläsen kysymyksen. Tuskastuneen ja turhautuneen tuhahduksen Airoille, että miksi sinun pitää aina olla tuollainen vastarannan kiiski? Ja hän vastaa, että no sen takia, koska minä en ole käynyt kadettikoulua. A. F. Airo, oli käynyt sotakoulunsa Ranskassa ja siellä hänet oli opetettu kyseenalaistamaan ja kiistämään ja etsimään toisenlaisia ratkaisuja ja näkökulmia. Tämän päivän kadettikoulu itse asiassa on tämän suuntainen koulu, ei meillä istuteta ja kaadeta kadettien päähän yhtä tiettyä taktista ratkaisua, vaan opetetaan heitä lähestymään sitä ongelmaa uusista vaihtoehtoisista, luovista lähtökohdista. Ehkä se on sitä taktista taitoa ja ajattelua ja älyä, mihin professori emeritus Vesa Tynkkynen viittas.

P: Kyllä. Voidaanko päätyä johtopäätökseen ja yhteiseen lausumaan, että tutkimus on kivaa [naurua], mielenkiintosta ja antaa joka päivä uutta ja opettaa myöskin ajattelemaan analyttisemmin hyvin monista asioista. Ja sitä voi hyödyntää lähes kaikkeen.

M: Joo, kyllä. Ja mä kannustasin ihmisiä perehtymään meidän tekemään tutkimukseen. Aina silloin tällön kuulee lausumia, että mitä se sotatiede on ja onko sotataito muka tieteellistä ja mitä se teidän tutkimus on, ku te leimaattekin niitä tutkimuksia? Ni kannattaa mennä MPKK Dorian sivuille ja alkaa siellä hakusanoilla etsimään, että minkälaista tutkimusta me ollaan tehty. Ni teot puhukoon puolestaan ja ne tutkimukset, mitkä ollaan julkastu niin kannattaa perehtyä niihin ja sitten tehdä omat johtopäätökset. Sieltä löytyy kiinnostavaa ja kivaa tutkimusta myös.

P: Noniin, näihin sanoihin on erittäin hyvä päättää tutkimuspodcast. Kiitos Janne Mäkitalo erinomaisesta keskustelussa kanssasi.

M: Kiitoksia Marko.

P: Ja kaikille kuulijoille, niin kiitoksia mielenkiinnosta ja pysykää linjoilla. Kiitos.

[musiikkia]